

Türkiye'de Bir Kurmancan Datka
PROF. DR. NERİN YAYIN ARMAĞANI

Türkiye’de Bir Kurmancan Datka

Prof. Dr. Nerin Yayın Armağanı

**Editörler: Çiğdem AKYÜZ, Şakire BALIKÇI, Erhan SOLMAZ
İsmail ABALI**

(Türkiye’de Bir Kurmancan Datka Prof. Dr. Nerin Yayın Armağanı)

Copyright © 2017, (**Çiğdem Akyüz, Şakire Balıkçı, Erhan Solmaz, İsmail Abalı**)

Tüm hakları yazar(lar)ına aittir. Yazar(lar)ın izni alınmadan kısmen veya tamamen çoğaltılması veya farklı biçimlere çevrilmesi yasaktır.

ISBN: 978-605-030-582-1

BASKI: SAGE MATBAACILIK, Ankara

LEYLA İLE MECNUN DİZİSİNDE "AKSAKAL" MOTİFİNİN GÜNCELLENMESİ

Dr. İsmail ABALI*

Öz

Bu yazıda, eski Türk inançları ve İslam kültürünün kaynaşmasıyla ortaya çıkan Aksakallı motifinin Leyla ile Mecnun dizisindeki güncellenmesi incelenmiştir. Halk bilgisi yaratmalarının geçirdiği serüvenler hakkında bilgilerin de verildiği çalışmada, ayrıca, “güncelleme” kavramına değinilmiş ve literatürdeki çalışmalardan da faydalanılarak genel bir değerlendirme yapılmıştır. Söz konusu motifin, adı geçen dizideki güncellenmesi ise maddeler halinde yer almış; her maddenin başında Aksakallı motifi ile ilgili genel bilgiler verilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Aksakallı Dede Motifi, Leyla ile Mecnun Dizisi, Pir İnanıcı

Giriş

Toplumun binlerce yıl öncesinden günümüze taşıdığı tüm değerleri ifade eden gelenek, birtakım değişimler yaşayabilir. Her ne kadar bu değişimler bazı zamanlarda “bozulma”, “yozlaşma” gibi terimlerle nitelendirilse de şu unutulmamalıdır ki değişerek yaşamaya devam eden gelenek, unutulmuş gelenekten yeğdir. İşte bu sebeple gelenek, değişen sosyo-kültürel hayata ayak uydurmalı ve toplumun ihtiyaçlarına cevap verebilecek bir konuma gelmelidir. Çünkü bu durum, geleneğin ve gelenek unsurlarının yaşaması ve gelecek nesillere aktarılabilmesi açısından büyük önem taşımaktadır.

Halk bilgisi ürünlerinin büyük çoğunluğunun sözlü kültür ortamında yaratıldığı ve bu ortamda yayıldığı malumdur. Bu yayılma esnasında gerek derlenerek yazıya geçirilmesi gerekse de sözlü olarak yaşamaya devam etmesi aşamasında bu ürünler, yukarıda da ifade ettiğimiz gibi toplumun ihtiyaçları, kültürel ortam özellikleri ve değişik etmenlere bağlı olarak kimi değişimler yaşayabilir ve bu değişimler, her zaman doğal seyri dâhilinde değil bazen bilinçli bir müdahale ile gerçekleşebilir. İşte bu bilinçli müdahale “güncelleme” kavramı ile ifade edilmektedir.

Metin Ekici'ye (2008) göre güncelleme, geleneğin yahut gelenek unsurlarının, içinde bulunulan zamana ve mevcut sosyo-ekonomik yapılara uygun hale getirilmesidir. Araştırmacıya göre güncelleme, özellikle günümüzde, teknolojik gelişmeler ve bilgisayarın günlük yaşamdaki etkinliği nedeniyle zorunlu bir hale gelmiştir. Halk bilgisi ürünlerinin unutulmaması açısından gerekli olduğu vurgulanan güncellemenin, özünü yitirmediği sürece geleneği yok etmediği, aksine farklı bir boyut kazandırarak gelecek kuşaklara aktarılmasında büyük bir önemi olduğu ifade edilmektedir.

Bu düşünceden hareketle biz de yazımızda, halk anlatmalarındaki “aksakallı” motifinin Leyla ile Mecnun dizisinde nasıl güncellendiği, hangi özelliklerinin korunup hangi niteliklerinin korunmadığı, günümüz toplumunun ihtiyaçlarına cevap verip vermediği ve hangi bağlamda görsellik kazandığı gibi durumları incelemeye çalışacağız.

---

* Karakoyunlu Anadolu Lisesi TDE Öğretmeni, Van-Türkiye, the_hoca0986@hotmail.com.tr

Leyla ile Mecnun Dizisinde “Aksakallı” Motifinin Güncellenmesi

Leyla ile Mecnun, Eflatun Film tarafından yapılmış ve TRT 1'de üç sezon boyunca yayınlanmış absürt komedi dizisidir. Yönetmenliğini Onur Ünlü'nün yaptığı, senaryosunu Burak Aksak'ın hazırladığı dizinin oyuncuları arasında Ali Atay (Mecnun), Ezgi Asaroğlu (Leyla), Ahmet Mümtaz Taylan (İskender-Mecnun'un babası), Cengiz Bozkurt (Erdal Bakkal), Serkan Keskin (İsmail) ve Osman Sonant (Yavuz) bulunmaktadır. İncelememize esas olan Aksakallı Dede karakterini ise Köksal Engür canlandırmıştır.

Leyla ile Mecnun hikayesi çerçevesinde kurgulanan ve üzerine absürt komedi, bilim kurgu ile durum komedisi öğeleri eklenen dizinin konusu kısaca şu şekildedir: Aynı gün, aynı hastanede dünyaya gelen iki bebek, yatak sayısının azlığından dolayı yan yana yatırılırlar. Ailelerinin "*Doğar doğmaz birbirlerini buldular*" sözü üzerine beşik kertmesi yapılan bebekler, isimlerini de efsane aşıklar Leyla ve Mecnun'dan alırlar. Aradan 25 yıl geçer. Bir sabah ailesi, Mecnun'a durumu anlatır ve Leyla'yı istemeye giderler. Mecnun başta bu durumdan rahatsızlık duysa da Leyla'yı görür görmez âşık olur. Onu etkilemek için ne yapacağını bilemeyen Mecnun, bir gece rüyasında Aksakallı Dede'yi görür. Aksakallı Dede'nin rüyalarından çıkıp Mecnun'la beraber yaşamaya başlamasıyla da işler karışır. Bir süre sonra Mecnun, Leyla'yı bir trafik kazasında kaybeder. Bu durumu kabullenemeyen Mecnun bir yıl kimseyle konuşmaz. Daha sonra Leyla'nın organlarının bağışlandığını öğrenir. Bunun peşine düşen Mecnun, Leyla'nın kalbini alan Şirin ve ciğerini alan Sedef ile tanışır. Bir yanda kültürlü ve bilgili Şirin, diğer yanda kuryelik yapan ve kendi gibi olan Sedef vardır. Mecnun ikisi arasında gidip gelir ancak ikisiyle de mutlu olamaz. Bir süre sonra Sedef ve Şirin mahalleyi terk eder. Leyla'sının peşinde çöllere düşen Mecnun daha sonra babasının eski bir arkadaşı olan Ömer'in kızı Leyla'ya âşık olur.¹

Önceki bölümde de bahsettiğimiz üzere halk bilgisi yaratmaları, toplumun değişen kültür dairesinde yaşayabilmesi için bazı değişimler geçirebilmektedir. Toplumun ihtiyaçlarına göre başka türlerin bünyesinde barınma eğilimi gösteren bu yaratmalar, sadece türleşme bağlamında değil performans bakımından da birtakım farklılaşma içerisinde bulunabilir. Bu bağlamda Nebi Özdemir'in (2008) de ifade ettiği gibi halk hikâyelerinin günümüzdeki televizyon dizilerine dönüştüğünü söylemek hiç de yanlış olmayacaktır. Nitekim Mehmet Çevik (2015), televizyon dizilerinin; halk hikâyelerinin karşıladığı işlevleri giderdiği, birkaç yüz bölüm şeklinde yayınlanarak en az halk hikâyeleri kadar uzun olduğu, anlatıcının değişmesine rağmen dinleyici kitlesinin aynı kaldığı gibi çıkarımlarıyla Özdemir'in savını kanıtlamaktadır.

Leyla ile Mecnun dizisi de yukarıda sayılan özellikler bağlamında halk hikâyelerinin devamı bir nitelik göstermektedir. Hatta halk hikâyelerinin birçok aslı unsurunu bünyesinde barındırmasıyla diğer televizyon dizilerinden ayrılmaktadır. Gerek ismini meşhur bir halk hikâyesinden alması gerek

¹ Bkz. [https://tr.wikipedia.org/wiki/Leyla_ile_Mecnun_\(dizi\)](https://tr.wikipedia.org/wiki/Leyla_ile_Mecnun_(dizi))

de konusunun imkânsız aşk oluşu, aşığa yardım eden keramet sahibi bir dervişin bulunuşu ve bazı sahnelerinin çölde geçmesi itibariyle dizi, halk hikâyesi türünün günümüze uyarlanmış başarılı bir örneğidir.

Çalışmamızın bu kısmında, daha önce çeşitli halk bilgisi yaratmalarına tatbik edilen güncelleme olgusu (Solmaz 2015; Bayraktar 2014; Aslan 2011), Leyla ile Mecnun dizisindeki Aksakallı Dede tipine uygulanacaktır. İslam öncesi Türk kültüründe yer alan Boz Atlı Yol İyesi (Çobanoğlu 1997) ile İslam inancındaki Hızır'ın (Oğuz 2002) kültürel kaynaşması ile oluşan Aksakallı Dede motifinin söz konusu dizideki güncellenmesi aşağıdaki gibidir:

* Türk kültüründe "Gök sakallı koca", "Aksakallı", "Aksakallı dede", "Hızır", "Hızır-İlyas", "Dede Korkut", "İrkıl Ata", "Korkut Ata", "Pir" (Döğüş 2015: 89-90) gibi adlarla karşılanan bu motifin *Leyla ile Mecnun* dizisindeki ismi ise "Aksakallı Dede"dir. Dizinin ilk bölümünden son bölümüne kadar bu isimle anılan karakterin, ayrıca, "Dede", "Aksakallı" ve "Hocam" şeklinde çağrıldığı da göze çarpmaktadır.

* Türk anlatılarında bu motif daha çok "ak saçlı", "ak sakallı", "yeşil elbiseli", "yeşil sarıklı" (Döğüş 2015, 89); "yeşil donlu" (Bakırcı 2014: 40); "uzun bıyıklı", "çengelli asalı", "çift boynuzlu keçe başlıklı" (Sodzawiczny 2003: 21) gibi tasvir edilirken Leyla ile Mecnun dizisinde ise Aksakallı Dede, yine ilk bölümden son bölüme kadar uzun beyaz elbiseli, beyaz sarıklı, uzun beyaz sakallı olarak ve çengelli bir asaya sahip bir görünümde ortaya çıkmıştır.

* Gerek İslam öncesi kültürde Yer-Su ruhlarından biri olması gerekse de Hızır kültürü çerçevesinde ab-ı hayat içmesi itibariyle (Döğüş 2015: 78) ölümsüz bir nitelik kazanan aksakallı ihtiyar motifi, Leyla ile Mecnun dizisinde de bu özelliği ile karşımıza çıkmaktadır. Dizide tam olarak bu özelliğine yönelik bir sahne bulunmasa da Aksakallı Dede, son bölüme kadar hiç hastalanmaz ve yaralanmaz. Hatta senaryosu itibariyle dizinin binlerce yıl sonrasını işleyen sahnelerinde de Aksakallı Dede, hiç değişmemiş bir görünümle karşımıza çıkar.

* Aksakallı tipinin dikkat çeken bir özelliği de çok yaşlı olmasıdır. Türk kültüründe adının geçtiği tüm anlatılarda aksakallı, yaşı belirtilmese de, alışlagelmişten farklı bir ihtiyar görüntüsü ile karşımıza çıkmaktadır. Leyla ile Mecnun dizisinde de Aksakallı Dede, onu ilk defa görenleri korkudan bayıltacak derecede yaşlıdır. Hatta ilk bölümlerde Aksakallı Dede, yaklaşık iki bin yedi yüz yıl önce yaşamış meşhur Frigya kralı Midas ile olan bir anısını anlatmakta ve ihtiyarlığının derecesi, dizide sözü edilen sahne ile ifade edilmeye çalışılmaktadır.

* Aksakallı dedenin en önemli özelliklerinden birisi de aniden ortaya çıkması ya da birden bire gözden kaybolabilmesidir. Pek çok anlatmada (Bakırcı 2014: 48; Duman 2012: 198; Ögel 1993: 316) bulunan bu durum Leyla ile Mecnun dizisinde de aynen korunmuştur. Aksakallı Dede, sadece dizi kahramanı Mecnun'un değil diğer tüm karakterlerin yanında da bu özelliğini gösterebilmektedir.

* Aksakallı ihtiyar motifinin dikkat çeken işlevlerinden olan kısır çiftleri çocuk sahibi yapma

geleneği pek çok anlatmada karşılaşılan bir unsurdur (Aça 2005: 13). Çocuksuz çiftlere elma verip onları çocuk sahibi yapan aksakallı, Leyla ile Mecnun dizisinde de bu işlevi dolaylı bir şekilde yerine getirmektedir. İlk bölümde İskender, oğlu Mecnun'a uzun bir süre çocuklarının olmadığını ve sonunda tüp bebek olarak kendisinin dünyaya geldiğini anlatır. Aksakallı Dede'nin buradaki rolü ise Mecnun'la aynı gün doğan Leyla'yı aynı beşiğe koymasındır. Yani aksakallının bu geleneksel işlevi, farklı bir şekilde ortaya çıkmaktadır.

* Çocuksuz çiftleri çocuk sahibi yapan aksakallının başka bir işlevi ise yeni doğan çocuklara ad vermesidir. Pek çok anlatmada karşılaşılan bu durumun en güzel örneğini Dede Korkut Hikâyeleri'nde görmekteyiz. Dede Korkut'un, Dirse Han'ın oğlu olan ve küçük yaşına rağmen azgın bir boğayı alt eden kahramana "Boğaç" adını verdiği (Ergin 1994: 83) ad koyma, Leyla ile Mecnun dizisinde de Aksakallı Dede tarafından gerçekleştirilmektedir. Dizinin ilk bölümünde İskender'in, kendi oğluna Mecnun, onunla aynı beşiğe konan kıza da Leyla isimlerini önerdiği belirtilse de sonraki bölümlerde bu isimlerin verilmesinde, aslında, Aksakallı Dede'nin etkili olduğu vurgulanmaktadır.

* Aksakallının en önemli işlevlerinden biri de -özellikle halk hikâyelerinde- kahramana, uğrunda diyar diyar dolaşacağı güzeli göstermek ve dillere destan olacak bir aşkın kıvılcımını yaratmaktır. Bu işlevini genelde aşığa rüyasında bade içirerek gerçekleştiren aksakallı, bazen de yine rüyasında güzelin resmini göstererek (Bozdoğan 2013: 13) kişiyi âşık edebilir. Leyla ile Mecnun dizisinde aksakallının bu işlevi, farklı bir biçimde karşımıza çıkmaktadır. Nitekim Aksakallı Dede, aynı gün doğan Leyla ile Mecnun'u aynı beşiğe koymuş; ailelerinin bu ikisini beşik kertmesi yapmasını sağlamış ve dolayısıyla ileride büyük bir aşk yaşayacak bu iki gencin kaderlerini aynı yolda birleştirmiştir.

* Aksakallının en belirgin özelliklerinden biri kahramanın rüyasına girmesidir. Rüyasında kahramana bade içiren veyahut âşık olacağı güzelin resmini gösteren (Başgöz 1967: 1-18) Aksakallı, Leyla ile Mecnun dizisinde, Leyla'yı ilk defa gördüğünde Mecnun'un rüyasına girmiş ve ona yardım etmek amacıyla gerçek hayata gelerek Mecnun'la aynı evde kalmaya başlamıştır. Dizinin neredeyse tüm bölümlerinde Mecnun, rüyasında Aksakallı Dede'den öğütler almakta ve gerçek hayatta başı her sıkıştığında yine ondan yardım alabilmek için uykuya dalmaktadır.

* Kahramana gelecekteki olaylardan da haber verebilme niteliğine sahip olan Aksakallı motifinin (Sodzawiczny 2003: 24) Türk kültüründeki en güzel örneği pek tabii ki Dede Korkut'tur. Dede Korkut, Oğuzların gaipden haber veren bilgesi şeklinde bilinmektedir (Ergin 1994: 73). Ak Sakallı Dede de dizide, mahalleli tarafından bilge kabul edilen bir karakterdir. İnsanlar her türlü bela karşısında ilk olarak Aksakallı Dede'ye gitmektedir. Hatta 9. Bölüm'de Aksakallı Dede, Mecnun'a Leyla ile yan yana gelirse dünyada olabilecek tehlikeleri onu uzaya çıkararak göstermekte; 13. Bölüm'de ise Mecnun, Leyla'dan vazgeçerse gelecekteki halini yine Aksakallı Dede'nin vasıtasıyla görebilmektedir.

* Eski Türk inanışlarında yer alan ruhlardan Şamanlara, Şamanlardan da evliya ve erenlere geçtiği düşünülen don değiştirme (Önal 2010: 1272), Leyla ile Mecnun dizisinde de aynen korunmuştur. Aksakallı Dede tipinde karşımıza çıktığı üzere bu durum, gelenekte evliyaların çeşitli hayvanların kılığına girmesi şeklinde tezahür etmişken dizide ise Aksakallı'nın diğer kahramanların suretine bürünmesi olarak ortaya çıkmıştır. Nitekim hem mizahi unsur olarak Leyla'nın hem de Mecnun'u korumak amacıyla Karabasan'ın kılığına girmesi Aksakallı Dede'nin “don değiştirme” motifini canlı bir şekilde yaşattığını gözler önüne sermektedir.

* Geleneksel mistik kimliğinin yanında, Leyla ile Mecnun dizisinde Aksakallı Dede, günümüz mizah anlayışına sahip karakter yapısıyla karşımıza çıkmaktadır. Dizide Aksakallı Dede, diğer sıradan karakterler gibi çağımız komedisine uygun espriler yapmakta, gerek Mecnun gerek de diğer kahramanlar tarafından herkese gösterilen tepkilere maruz kalabilmektedir. Örneğin alışlagelmiş kıyafetine rağmen mahallede dolaşmakta fakat hiç kimse tarafından yadırganmamaktadır. Bunun yanında Aksakallı Dede, sıradan insanlar gibi de düşünebilmekte; Mecnun'a Leyla'yı kaçırma fikrini vermek gibi basit eylemlerde bulunabilmektedir. Ayrıca, Aksakallı'nın en önemli özelliklerinden biri olan aniden gözden kaybolabilmesi ya da birden bire ortaya çıkması dizide kullanılan mizah unsurlarından biridir. Zira Aksakallı, zaman ve mekândan bağımsız olarak hareket kabiliyetine sahip olmasına karşın kapalı kapının ardına geçememekte veyahut Mecnun ve arkadaşları tarafından sandalyeye bağlanabilmektedir.

Sonuç

Birçok halk yaratması gibi Aksakallı Dede motifi de günümüz şartlarına göre değişim yaşamış ve toplumun ihtiyaç ve eğlence kültürü bağlamında, inceleme kısmında da ifade ettiğimiz gibi Leyla ile Mecnun dizisinde güncellemeye tabi tutulmuştur. Söz konusu güncelleme ile bu motif eski mistik niteliğini korumuş; fakat bazı mizahi özellikler de eklenerek günümüz eğlence kültürüne uygun hale getirilmiştir. Nitekim dizinin aldığı ödüller ve dünyaca ünlü IMDb sitesinde kazandığı puan, dizinin başarısını gözler önüne sermektedir.

Daha önce de dile getirildiği gibi eski mistisizmi yeni mizah anlayışıyla kaynaştıran Leyla ile Mecnun dizisindeki Aksakallı Dede, “güncelleme” olarak ifade ettiğimiz bu bilinçli müdahale ile özellikle genç kuşak tarafından artık daha iyi tanınmaktadır ve masal-halk hikâyesi-destan okumamasından şikâyet ettiğimiz yeni nesilce belki de asla unutulmayacaktır. Nitekim özü korunarak yapılan başarılı her güncelleme, Aksakallı örneğinde de olduğu gibi, geleneği ve gelenek unsurlarını yok etmemekte; aksine ona görsellik de kazandırarak ileriki kuşaklara aktarılmasında büyük bir rol oynamaktadır. İşte bu sebeple güncelleme dediğimiz bu bilinçli müdahale, mümkün olduğu oranda, uygun olan her halk bilgisi yaratmasına tatbik edilmeli ve söz konusu gelenek unsurları bu şekilde koruma altına alınmalıdır.

Kaynakça

- Aça, Mehmet (2005), *Türk İnanış ve Düşünüş Sisteminde Meyve*", Prof. Dr. Fikret Türkmen Armağanı, İzmir: Kanyılmaz Matbaası, 11-22.
- Aslan, Ferhat (2011), "Sanal Kültür Ortamında Güncellenen Nasreddin Hoca Fıkraları", *Turkish Studies*, 6/4, 39-60.
- Bakırcı, Nedim (2014), "Eflatun Cem Güney'in "Masallar" Adlı Kitabında Yer Alan Metinlerde Mitolojik Unsurlar", *Türük*, Yıl: 2, S. 4, 37-52.
- Başgöz, İlhan (1967), "Dream Motif In Turkish Folk Stories and Shamanistic Initiation", *Asian Folklore Studies*, 26 (1), 1-18.
- Bayraktar, Zülfiyar (2014), "Geleneğin Güncellenmesi Bağlamında Masaldan Çizgi Filme Keloğlan Tipi Üzerine", *Türk Dili ve Edebiyatı Dergisi*, S. XLIX, 20-51.
- Bozdoğan, Merve (2013), *Türk Halk Hikâyelerinde İmtihan Motifi Üzerine Bir İnceleme*, Niğde: Niğde Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Basılmamış Yüksek Lisans Tezi.
- Çevik, Mehmet (2015), "Televizyon Dizileri Halk Hikâyelerinin Modern Şekli Midir?", *Milli Folklor*, S. 106, 34-46.
- Çobanoğlu, Özkul (1997), "Kılavuz Kurt Motifinin Tarihsel Bağlamlarda ve Günümüz Alevi-Bektaşî Tarikatlarındaki Yapısal ve Tarihsel Sürekliliği Üzerine", *Kadri Erdoğan: Hacı Bektaş Veli Armağanı*, 165-173.
- Döğüş, Selahattin (2015), "Anadolu'da Hızır-İlyas Kültü ve Hıdırellez Geleneği", *Türk Kültürü ve Hacı Bektaş Veli Araştırma Dergisi*, S. 75, 77-100.
- Duman, Mustafa (2012), "Bozkurttan Hızır'a Türk Halk Anlatımlarında Kılavuz", *Milli Folklor*, S. 96, 190-201.
- Ekici, Metin (2008), "Geleneksel Kültürü Güncellemek Üzerine Bir Değerlendirme", *Milli Folklor*, S. 80, 33-38.
- Ergin, Muharrem (1994), *Dede Korkut Kitabı I (Giriş-Metin-Faksimile)*, Ankara: Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu TDK Yayınları.
- Oğuz, Öcal (2002), "Boz Atlı Hızır-Ren Geyikli Noel Baba İnkileminde Türklerde Yılbaşı", *Küreselleşme ve Uygulamalı Halkbilimi*, Ankara: Akçağ Yayınları.
- Ögel, Bahaeddin (1993), *Türk Mitolojisi C. I*, Ankara: Türk Tarih Kurumu Yayınları.
- Önal, M. Naci (2010), "Halk Anlatılarında Kahramanın Kimliğini Gizlemesi", *Turkish Studies*, 5/1, 1271-1285.
- Özdemir, Nebi (2008), *Medya Kültür ve Edebiyat*, Ankara: Geleneksel Yayınları.
- Sodzawiczny, Magdalena (2003), *Türk Masallarında Şamanizm Öğeleri*, Ankara: Bilkent Üniversitesi, Ekonomi ve Sosyal Bilimler Enstitüsü Basılmamış Yüksek Lisans Tezi.
- Solmaz, Erhan (2015), "Geleneğin Güncellenmesi Bağlamında" Duha Koca Oğlu Deli

Dumrul' Hikâyesi ile 'Deli Dumrul Kurtlar Kuşlar Âleminde' ve 'Hop Dedik: Deli Dumrul' Adlı Sinema Filmlerinin Karşılaştırılması Üzerine Bir Deneme", *E. Ü. Türk Dünyası İncelemeleri Dergisi*, 15/2, 139-148.

[https://tr.wikipedia.org/wiki/Leyla_ile_Mecnun_\(dizi\)](https://tr.wikipedia.org/wiki/Leyla_ile_Mecnun_(dizi)), (Erişim T.: 24.01.2016)